

NAME: _____

מבחן כניסה מח"ל תשס"ט

SCHOOL: _____

SAMPLE
OF PREVIOUS
ENTRANCE EXAM

נא לענות על כל השאלות בעברית

מן התקופה 2½ שנים

חלק א

חומש ומפרשים בנושא המון (שמות טז)

1. קראי פסוקים א'-ל' וכתבי 6 שאלות ענייניות או מחשבתיות שיש לך על פסוקים אלה. (מקור 1)

2. קראי רש"י לפס' א' (מקור 2) על איזו שאלה עונה ומה תשובתו (דיקי!).

3. חזקוני (א) "ויבואו כל עדת בני ישראל" - מלמד שלא חסר מהם איש. על איזה נס מדבר פה חזקוני ומאיזה מילה דייק זאת?

4. פס' ג - "מי יתן מותינו בידי ד' בארץ מצרים בשבתנו על סיר הבשר"

א. ר' חננאל - מי יתן מותינו, כלומר בשלושת ימי החושך שמתו בהם רשעי ישראל בארץ מצרים.

ב. מכילתא ומלבים - הלוואי ומתנו בשלושת ימי באפילה של מצרים דאם היו ממאנים לצאת היו מתים הרוגי ד'. "וטובים היו חללי חרב מחללי רעב"

ג. אברבנאל - מי יתן מותינו ביד ד' - אין אנו בועטים במלכות שמיים ולא סרים מאחורי ד' חלילה, אבל מי יתן מותינו ביד ד' באמונתו ובעבודתו בארץ מצרים בשבתנו על סיר הבשר באוכלינו לחם לשובע כי טוב היה לנו למות שם בעבודתנו מהיות במדבר השומם הזה בני חורין.

אילו שני מפרשים מסכימים בעקרון ועל מה בדיוק מסכימים?

הסבירי את הפסוק "טובים היו חללי חרב מחללי רעב", מה הכוונה במקרה שלנו במילים "חללי חרב" ומה המשמעות בדרך כלל?

איזה פרוש מתייחס לכל הפסוק - הסבירי את פרושו.

5. עייני במקור 3 בדברי המכילתא – האם בני ישראל אמרו אמת או שקר בדבריהם "בשבתינו על סיר הבשר באוכלינו לחם לשובע"? נמקי עמדתך לפי כל שיטה.

6. "כי הוצאתם אותנו" - מנחה בלולה תמיד היו חושדים שמה ואהרון הוציאו אותם ממצרים בתחבולה ומיני כשפים כדי למלוך עליהם וזהו שאמרו "מי יתן... כי הוצאתם..." היה להם לומר: כי הוציא אותנו, אלא שחשדו את משה ואהרון.

א. על איזה שאלה עונה פה המנחה בלולה?

ב. עייני שוב בשאלות 4-6 וכתבי אלו מפרשים לדעתך דנים את בני ישראל יותר לכף חובה ואילו יותר לכף זכות. הסבירי מה החובה או הזכות לכל שיטה.

7. מכילתא: הנני מוריד לכם לחם מן השמיים - רשב"ג אומר בא וראה כמה חביבין ישראל לפני מי שאמר והיה העולם ולפי שהן חביבין עליו שינה להם מעשה בראשית, עשה להם עליונים תחתונים, ותחתונים עליונים, לשעבר היה עולה לחם מן הארץ וטל יורד מן השמיים, ועכשיו נתחלפו הדברים התחיל הלחם יורד מן השמים והטל עולה מן הארץ.

א. הסבירי מדרש זה.

ב. כתבי עוד ניסים הידועים לך במן. (3 לפחות).

8. "למען אנסנו הילך בתורתי אם לא".

א. מה השאלה הגדולה במילים אלה?

ב. הסבירי לפי רש"י, רשב"ם וספורנו, השווי בין הפרשנים. (מקורות 4,5,6)

ג. איזה פרוש מצא חן בעיניך ביותר ומדוע?

9. עייני בפרוש ראב"ע הקצור (מקור 7 לפס' ה) " ופלא המן הגדול מכל פלא" - מדוע? פרטי.

10. והיה משנה (פס' ה) מה היה מיוחד בלקיטת המן ביום השישי לשיטת הרשב"ם. (מקור 8).

11. עני בפרוש ר' בחיי (מקור 9) למען אנחנו הילך בתורתך אם לא"

א. לאיזו שיטה מהנ"ל דומה עמדתו במשפט הראשון.

ב. מי לא צריך את הניסיון? מה עיקר מטרת הניסיונות?

ג. מדוע מנסה ד' דווקא צדיקים?

ד. מה מטרת הניסיונות לכל בני אדם? הדגימי והסבירי.

12. המן הוא אחד הדברים שנבראו בערב שבת בין השמשות. כתבי לפחות עוד 4 דברים שנבראו אז. האם ידוע לך מיוחד דברים אלה? הסבירי.

13. עייני בפס' ח' : א. מה ההבדל בין נתינת הבשר והלחם?

ב. כיצד מסבירים רש"י וספורנו את ההבדלים (מקורות 10-11) הסבירי יפה את הדברים.

14. מפרשים מקשים מדוע לא נענשו כאן על שאלת הבשר כפי שנענשו בקברות התאוה, האם תוכלי לנסות לענות לשאלה זו?

חילך לאורייתא!

אגף מקורות (שנת 56) - סיון ה'ת"ו

1

2

טז (א) כחמשה עשר יום, נתפרש היום של חנייה זו⁴⁷. לפי שבו ביום כלתה החררה שהוציאו ממצרים והוצרכו למן, ללמדנו שאכלו משירי הבצק ששים ואחת סעודות⁴⁸, וירד להם המן בששה עשר באייר, ויום א' בשבת היה, כדאייתא במסכת שבת⁴⁹.
46 מכילתא ורסע פ"א. 47 מכילתא שם. 48 פירוש דבערב ט"ו בניסן אכלו במצרים, ובשחרית של ט"ו בניסן יצאו ובצק עמהם ואכלו ממנו עד לעת ערב של ט"ו באייר, ממילא הוא ס"א סעודות. וירד המן בבקר של ט"ו באייר, והנה אכלו מבצק שהוציאו ממצרים ס"א סעודות (דברי דוד). 49 פ"ב.

טז ויסעו מאילם ויבאו כל-עדת בני-ישראל אל-מדבר-סין אשר בין-אילם ובין סיני בחמשה עשר יום לחוש השני לצאתם מארץ מצרים: וילינו כל-עדת בני-ישראל על-משה ועל-אהרן במדבר: ויאמרו אל-הם בני ישראל מיתן מותנו ביד-יהוה בארץ מצרים בשבתנו על-סיר הבשר באכלנו לחם לשבע פי-הוצאתם אתנו אל-המדבר הזה להמתית את-כל-הקהל הזה ברעב: ויאמר יהוה אל-יב משה הנני ממטיר לכם לחם מן-השמים ויצא העם ולקטו דבר-יום ביומו למען אנסנו הילך בתורת אס-לא: והיה ביום הששי והכינו את אשר-יביאו והיה משנה על אשר-ילקטו יום ויום: ויאמר משה ואהרן אל-כל-בני ישראל ערב וידעתם פי יהוה הוציא אתכם מארץ מצרים: ובקר וראיתם את-כבוד יהוה בשמעו את-תלגתיכם על-יהוה ונחנו מה פי תלוננו עלינו: ויאמר משה בתת יהוה לכם בערב בשר לאכל ולחם בפקר לשבע בשמע יהוה את-תלגתיכם אשר-אתם מלינים עליו ונחנו מה לא-עלינו תלגתיכם פי על-יהוה: ויאמר משה אל-אהרן אמר אל-כל-עדת בני ישראל קרבו לפני יהוה פי שמע את תלגתיכם: והי כדבר אהרן אל-כל-עדת בני-ישראל ויפנו אל-המדבר

3 מכילתא

בשבתנו על סיר הבשר, באכלנו לחם לשובע רבי יהושע אומר, תאבנים היו ישראל לאכל (מכילתא) ביאור דבריו, על פי מה שאמרו בשמור"ר פט"ו - ד', וז"ל, במצרים היו משועבדין ישראל פי שנה, והיה המצרי הולך במדבר, ותופס איל או צבי ושוהטו ושופת את הסיר ומבשל ואוכל, וישראל רואין ולא טועמין, שנאמר בשבתנו על סיר הבשר באכלנו לחם לשובע, לא כתיב באכלנו מסיר הבשר, אלא בשבתנו, שהיו אוכלים לחמם בלא בשר ע"כ, וזהו מה שאמר רבי יהושע, תאבנים היו ישראל לאכל בשר, אבל לא ניתן להם, וזהו ביאור הכתוב, מי יתן מותנו בארץ מצרים בשבתנו על סיר הבשר, כלומר אף שהיינו יושבים על סיר הבשר ותאבנו לאכול ממנו, ולא אכלנו ממנו דבר, מ"מ היינו אוכלים לחם לשובע, משא"כ כאן, שאפילו לחם לא ניתן לנו (ד"ע, זה ינחמנו).

(ד) דבר יום ביומו, צורך אכילת יום ילקטו ביומו, ולא ילקטו רש"י היום לצורך מחר⁵⁴. למען אנסנו, כי אנסנו הילך בתורת, אם ישמרו המצות התלויות בו: שלא יתירו ממנו, ולא יצאו בשבת ללקט.
54 מכילתא ורסע פ"ב כרבי אלעזר המודעי.

עוד איתא במכילתא, רבי אלעזר המודעי אומר, עבדים היו ישראל למלכים במצרים, יצאו לשוק גוטלין פת בשר ודגים וכל דבר, ואין כל בריה מוחה בידם, יוצאין לשדה, אוכלין ענבים תאנים ורימונים, ואין בריה מוחה בידם ע"כ.

(ד) ויצא העם ולקטו דבר יום ביומו, אף אם יתכוונו ללקוט הרכה לא ימצאו כבתים אלא דבר [יום] ביומו כדכתי' וימרו בעומר וגו' איש לפי אכלו לקטו (להלן פסוק יח). למען אנסנו, מתוך שבכל יום ויום עיניהם תלויות למזונותיהם אלי²⁷, מתוך כך יאמינו כי וילכו בתורתו כמו שמפורש בפרשת והיה עקב ויענך וירעיבך [וגו'] (דברים ה ג).

7 מכילתא

יום⁷⁶, כי מחר בבקר המטיר המן, ואמר והיה ביום הששי. ופלא המן גדול מכל פלא, בעבור שעמד זה הפלא ארבעים שנה, כי רובי הפלאים הם לעתם. ועשרה נסים יש בו, האחד ירדתו. והשני היותו סביב למחנה לבדו. והשלישי העתקתו עמהם ממסע אל מסע. והרביעי שימש בחום השמש, ולא ימס אשר לקטו. והחמישי לא העדיף המרבה והממעיט לא החסיר. והששי משנה ביום הששי. שביעי ולא הבאיש לילה ויום. שמיני ושני טעמים יש לו, והוא גם התשיעי, כי כן הכתוב במקום אחד אומר כטעם לשד השמן (במדבר יא ז) וכתוב אחר אומר כצפיחית כרכש (להלן פסוק לא). והנכון שהוא כצפיחית, אם איננו מכושל. רק המבושל בפרור כטעם לשד השמן. והגם העשירי שעמד לדווח ולא הבאיש. ובדרש⁷⁷ שבוכות משה בא המן, ובוכות אהרן הענין, גם בזכות מרים הבארה, והנה אכלו ישראל את המן שמונה ושלשים יום אחרי מות משה⁷⁸. ועל דעתו כי הענין לא היה עליהם

(ד) ממטיר לכם לחם, מזון⁵⁵. למען אנסנו הילך בתורת, כשיהיה ספורנו מתפרנס שלא בצער, כאמרם ו"ל⁵⁶ לא נחנה תורה לדרוש אלא לאוכלי המן".
55 לחם משמעו "מזון" ולא רוקא לחם חטה אלא גם "לחם מן השמים", המן, והשוה רב"ע ורס"ן. 56 מכילתא ורסע פ"ב.

(ה) והכינו, את אשר תאפו אפו ואת אשר תבשלו בשלו (להלן פסוק כג). והיה משנה, אעפ"י שבכל יום לא מצאו אלא עומר לגולגולת, ביום הששי ימצאו כפליים, שני העומר לאחד.

לשבוע¹⁶. [למען אנסנו הילך בתורתו אם לא. למדך הכתוב שכל מי שמוזנותו מרווחין הוא חייב לעסוק בתורה. זהו שאמר: למען אנסנו הילך בתורתו אם לא. וזהו שזכתה תורה מתנות כהונה להכהנים והלויים. והן התרומה והמעשרות, והוא שכתוב: ויאמר לעם ליושבי ירושלים לתת מנת הכהנים והלויים למען יחזקו בתורת ה' יי, וכנגד מתנות

כהונה תקנו * מתנות לחכמי ישראל המתעסקים בתורה * שנאמר: היתה כאניות סוחר ממרחק תביא לחמה¹⁸. ודע שעיקר הנסיון שהקב"ה מנסה את בריותיו הוא כדי לפרסם את האמונה באשר הוא יתברך גומל את הצדיקים ומעניש את עוברי רצונו, ואין הנסיון צריך לעצמו יתברך כי הוא יודע תעלומות לב, אבל הוא להודיע לבריות העולם שאינן יודעים, ומטעם זה מנסה הקב"ה את הצדיקים, שנאמר: ה' צדיק יבחן¹⁹, כדי שיתפרסם מזה גודל חיוב העבודה בעמדו על הנסיון, ומצינו גם כן שהקב"ה מנסה לכל בני אדם, העשירים והעניים על דרך השכר והפונש, מנסה את העשיר היאך יתנהג בעשרו ובטובת שהשפיעו אם יתן צדקה אם לא, גם את העני אם יסבול עניו ורישו שלא יחליש ממנו כח יראתו או אם יבעט בו, ואין צריך לומר הנפש בגוף שהיא באה בתוכו לנסיון כדי לנסות את האדם אם ימשיך גופו אחר עצת נפשו, או ימשיך נפשו אחר תאוות גופו, ובכל הענינים האלה אשר האדם מתנסה בהם תתפרסם לבריות אמונת התורה בעונש ושכר. ויתקדש שם שמים בעולם ויכירו שכר העבודה והמצוה שהוא ית' גומל את האדם או מענישו בעולם הזה ובעולם הבא, הכל לפי המעשים²⁰.

11

סולנו

(ח) ויאמר משה בתת ה' לכם, אמר משה מה שההפללנו⁶¹ שיתן ה' לכם המזון בערב, כענין שהדעו שהאל יחכך הוציא אתכם, רצונו שיתן לכם בערב בשר לאכול, ולא לשבוע כמנהג המצרים אשר אין לפניהם בלתי אם גוייחם, ושכבקר יתן לכם לחם בלכד לשבוע, שיהיה מספיק די שבעכם⁶². בשמיעה ה' את תלונותיכם, ומה שהתפללנו⁶³ שתוראו את כבוד ה', רצונו שיתן לכם אלה כענין שיראה לכם שתלונותיכם הם עליו, ושהוא שמע את תלונותיכם.

61 פסוק ו. 62 מוסף לבאר להם שלא ימלאו טעם בבשר ולחם להטאם, רק מעט מבשר ורשיי ע"פ גולין פר א' ולחם מספיק לפתיחתם, על דרך שפירש צדיק אוכל לשבוע נפשו (משלי י"ג כה), שהוא אוכל רק המוכרח להשביע את נפשו ולהחיותה, וזה כותב "לשבוע". 63 בראשית ה.

(ח) בשר לאכל, ולא לשבוע, למדה תורה דרך ארץ שאין אוכלין בשר לשבוע⁶¹, ומה ראה להוריד לחם בבקר ובשר בערב, לפי שהלחם שאלו כהוגן, שאי אפשר לו לאדם בלא לחם, אבל בשר שאלו שלא כהוגן שהרכבה בהמות היו להם, ועוד שהיה אפשר להם בלא בשר, לפיכך נתן להם בשעת טורח שלא כהוגן⁶², אשר רשיי אתם מלינים עליו, את האחרים, השומעים אתכם מתלוננים. (ט) קרבו, למקום שהענין ירד⁶³.

שם _____

בית הספר _____

יש לענות על כל השאלות בעברית

נא לענות על השאלות בטופס המבחן עצמו

מבחן כניסה למכללה – תשס"ט

חלק א' – ידיעות כלליות

(I) השלימי (נא לענות על 25 שאלות)

- 1) שלש שנים ראשונות אחרי נטיעת העץ פירותיו הם: _____
- 2) ברכה מעין שלש נקראת גם: _____
- 3) אומרים שבע פעמים לפני תקיעת שופר: _____
- 4) האנשים החיבים בברכת הגומל: _____
- 5) ימים שגומרים בהם את ההלל: _____
- 6) הפיוט שחבר ר' אמנון ממגנצא והנאמר בר"ה ויוכ"פ נקרא: _____
- 7) יום שאחרי הרגל נקרא: _____
- 8) סימני כשרות בבהמה טהורה: _____
- 9) מסילת ישרים נכתב על ידי: _____
- 10) קרבן מיוחד שהביאו בחג השבועות: _____
- 11) ארבע חלקי השולחן ערוך הם: _____
- 12) שלשת הימים שלפני מתן תורה נקראים: _____
- 13) אוכל שמבשלים ומכינים ביו"ט נקרא: _____
- 14) כשיש להפך את סדר המילים בפסוק כדי להבינו: _____
- 15) החלק מתורה-שבעל-פה שאין לו שום מקור בתורה שבכתב נקרא: _____
- 16) אנשי כנסת הגדולה כתבו: (4) _____
- 17) אומרים ברוך שם כבוד מלכותו בקול רם ב: _____
- 18) הנהגנו את בני ישראל 40 שנה: (5 דוגמאות) _____
- 19) בית ראשון חרב על ידי _____ ובית שני על ידי _____

- (20) שינוי מצוה לזמן מוגבל על ידי נביא או סנהדרין נקרא: _____ דוגמא _____
- (21) שעת שמד היא תקופה בה: _____ דוגמא _____
- (22) מקומות בהם היה המשכן: (5) _____
- (23) הכוזרי נכתב על ידי: _____
- (24) מדרש הלכה על ויקרא נקרא: _____
- (25) מדרש הלכה על במדבר דברים נקרא: _____
- (26) שבע נביאות הן: _____
- (27) נשים חייבות בקדוש בשבת כי: _____
- (28) נשים חייבות במקרא מגילה כי: _____
- (29) תקופת חז"ל הסתיימה ב: _____
- (30) נביאי בית שני היו: (3) _____
- (31) מדה מ-13 מידות הבנויה מהשואת שני ענינים: _____
- (32) שלש עשרה מידות רחמים הן: _____

II השלימי את הפתגמים הבאים: (נא לענות על 18)

- (1) אל תהיו כעבדים _____
- (2) אין גוזרים גזירה _____
- (3) חייב אדם לברך _____
- (4) אין אדם יודע _____
- (5) שקר החן _____
- (6) אינו דומה מי ששונה פרקו _____
- (7) בשלשה דברים אדם ניכר _____
- (8) אין בן דוד בא אלא _____
- (9) חביבים דברי סופרים _____
- (10) מי שטרח בערב שבת _____
- (11) אל תסתכל בקנקן _____
- (12) אביו הביאו לחיי _____
- (13) אפילו חרב חדה _____
- (14) אם אין אני לי מי לי _____

- 15) כל המלמד את בן חברו _____
- 16) אלמלא מוראה של מלכות _____
- 17) נוח לו לאדם שיפיל את עצמו _____
- 18) עד שלא שקע שמשו _____
- 19) אין ברכה מצויה _____
- 20) אבות אכלו בוסר _____
- 21) הוי מתלמידיו של אהרן _____
- 22) מכל מלמדי השכלתי _____
- 23) כל המלמד את בן _____

3) מה משותף לכל קבוצה: (נא לענות על 12)

- 1) איכה, רות, קהלת, שיר השירים: _____
- 2) חרטה, וידוי, עזיבת החטא, קבלה לעתיד: _____
- 3) רבינא, רב אשי, רש"י, תוספות: _____
- 4) הט"ז, מגן אברהם, הב"ח, הש"ך: _____
- 5) מעיל, ציץ, חושן, אפוד: _____
- 6) מלכה, נועה, חגלה, תרצה: _____
- 7) מתן תורה, שבת, עמלק, מעשה מרים: _____
- 8) פרוש למשנה, מורה נבוכים, היד החזקה, ספר המצוות: _____
- 9) הפרשת חלה, תרומה גדולה, ראשית הגז, בכורים: _____
- 10) סוכה, תפילין, ציצית, ארבע מינים: _____
- 11) לחם משנה, כסף משנה, מגיד משנה, ראב"ד: _____
- 12) רבינו תם, רשב"ם, ר' יצחק, ריב"ם: _____
- 13) נחום, יואל, חבקוק, מלאכי: _____
- 14) שמגר בן ענת, אבצן, יפתח, גדעון: _____
- 15) אלישבע, נחשון, עמינדב, איתמר: _____
- 16) תפילה זכה, כל נדרי, נעילה, ספר העבודה: _____